

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริม
การพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE APPLICATION OF SANGAHVATTHUIN PRACHARAT PROJECT
FOR PROMOTION OF SRITHAMMASOK COMMUNITY DEVELOPMENT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

กัณตณ หนุทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

พระศรีธรรมประสาธน์

Phrasidhammaprasat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokaraj Campus, Thailand

E-mail: Kantaphon_27@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร ได้แก่ ประชาชนในชุมชนศรีธรรมโศก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,580 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าการทดสอบไคสแควร์ ส่วนข้อมูลเชิง

* Received 10 April 2019; Revised 28 April 2019; Accepted 28 April 2019.

คุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านทาน, ด้านปิยวาจา, ด้านอัตถจริยาและด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในทุกด้านได้แก่ด้านการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี, ด้านการไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา, ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่และด้านการรักหมู่คณะมีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวมและด้านการเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าประธานชุมชนและแกนนำชุมชนควรรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมในชุมชน, ควรมีการกำหนดแผนการดำเนินงานให้กับทีมที่ให้การดูแลในชุมชนและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมและจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมจัดทำปฏิทินปราชญ์ชุมชนในแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลส่วนประชาชนควรมีการแบ่งปันปัจจัย 4 แก่บุคคลอื่นๆที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโครงการประชารัฐที่จัดขึ้นในชุมชนควรพูดจากับบุคคลรอบข้างที่มาติดต่อภารกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้วยคำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน และสมาชิกในชุมชนทุกคนควรเสนอตนเองในการ

ช่วยเหลือชุมชน โดยไม่ต้องร้องขอและให้การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนสมาชิกในชุมชนควรปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชุมชนและวางตัวให้เหมาะสมสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้, หลักสังคหวัตถุ, โครงการประชารัฐ, การพัฒนาชุมชน

Abstract

The objectives of this research were as follows ; 1.to study the application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province, 2.To study the factors which are effected to Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province, and 3. To study on the guideline in the application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province. This is the mixed method research. The population were people in Srithammasok community, Naimuang subdistrict, Muang district, Nakhon Si Thammarat province for 1,580 persons, sample size by Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 310 persons. The instrument was questionnaire, in depth interview with verified by specialist. Data analysis by package computer program, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson correlation and Chi-square test. And to analyze the qualitative data by content analysis technique as description.

The findings were as follows

1. An application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province by overview was at more level for all aspects i.e. Dana aspect, Piyavaja aspect, Atthajariya aspect, and Samanattata aspect.

2. The factors which are effected towards application of Sangahavattu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province found that in terms of sex, age, occupation and education found that they were not related with application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development which they were rejected to research hypothesis and the factors which are the relation on living behavior had related to application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development for all aspect i.e. the aspect of adaptation to live with others, the aspect of choose side, the aspect of respect on reason of greater side, the aspect of group and mind care at the statistically significance at 0.01. Excepted factors on living behavior in the aspect of responsibility to public and the aspect of understanding awareness to unity had related with application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development as statistical significance at 0.05.

3. The recommendation on guideline in the application of Sangahvatthu in Pracharat project for promotion of Srithammasok community development, Nakhon Si Thammarat province found that the community leader should be accepted the public opinions and to give an opportunity for everyone in requiring for community activity arrangement, there should determine working plan to team for looking after community and local administration should promote local wisdom from community philosopher for benefit of community and society. To make community philosopher schedule in each municipality and common people should contribute their basic need to others who come for participation of Pracharat project. They should contact with other by polite speech. The community member should make self-sacrifice to community, and the

community member should adapt themselves to make relation with other for charity of community work.

Keywords: An integration, Sanggha Vattu principle, Pracharat project, Community Development.

บทนำ

กลไก “ประชารัฐ” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการในระดับพื้นที่ ซึ่งคำว่า “ประชารัฐ” มีความหมายว่า การประสานพลังทุกส่วนของ “ประชา” กับทุกส่วนของ “รัฐ” เพื่อพัฒนาสังคมทุกระดับ การประสานพลังทุกส่วน เพื่อมวลประชามุ่งพัฒนาสังคม” การร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์สังคม และรวมทุกพลังสร้างสรรค์ ไม่กีดกันผู้ใดออก ซึ่งการที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ “สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” เป็นความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคม เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งมีกลไก มีกระบวนการที่แตกต่างจากประชานิยม ซึ่งเป็นการรวมพลังทุกภาคส่วนไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ ทุกคน คือ ประชาชนของชาติ โดยรัฐบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน เปิดช่องทางให้เอกชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย ทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ไม่สร้างความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ประเทศต้องเริ่มสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ฐานรากขึ้นมา จะต้องร่วมมือกันทำให้เกิดความชัดเจนระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน และท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจฐานราก ตลอดจนการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ การเข้าถึงการบริการของรัฐ และกระบวนการทางกฎหมายต่าง ๆ ทั้งนี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องยึดถือ รวมทั้งต้องมีความรู้คู่คุณธรรม โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เข้ามาบริหารบ้านเมืองจะต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม มีหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประชาชนเองก็จะต้องมีศีลธรรม

โครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนถือว่าเป็นมิติใหม่ของการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาผู้นำให้มีสัมฤทธิ์ผล และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่าง

ภาครัฐและภาคเอกชนเป็นอย่างมาก ซึ่งมีข้อแตกต่างจากโครงการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่าง ๆ หรือ CSR (Corporate Social Responsibility) เนื่องจากการทำงานร่วมกันครั้งนี้จะเป็นระบบมากขึ้น กระจายไปสู่วงกว้างมากขึ้น เรียกได้ว่าเป็นระบบการพัฒนาชุมชนทั้งระบบที่จะต้องมีการวางแผนงาน งบประมาณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางสังคม ที่จะรองรับกับพลวัตในศตวรรษที่ 21 โดยมีหลักการจะทำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนและสังคมผ่านพลังประชารัฐ ประกอบด้วย ประชาชน กลุ่มแกนนำชุมชนต่าง ๆ ร่วมถึงภาครัฐ ร่วมกันแก้ไขปัญหา ภายใต้หลักคิด "ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมินผล" โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนและกลุ่มแกนนำชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ร่วมแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม เสริมสร้างความสงบสุข และพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

การพัฒนาชุมชน สังคม เศรษฐกิจ ย่อมก่อให้เกิดความเจริญ และจากการเคลื่อนตัวจากการพัฒนารวมถึงความเจริญของระบบเศรษฐกิจทำให้ระบบความคิดก็จะถูกครอบงำจากความโลภอันเป็นพื้นฐานของระบบทุนนิยมอันเป็นระบบหลัก (และแทบจะเป็นระบบเดียว) ที่โลกใช้อยู่ ซึ่งสิ่งนี้ค่อยๆแทรกซึมเข้ามาสู่วิถีคิดของคนไทยจนคนไทยค่อยๆคลายจากความเอื้อเฟื้อ จางจากความเมตตา หันมาแก่งแย่งกันด้วยความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ โดยความไม่เป็นธรรมนี้ลุกลามขึ้นเรื่อย ๆ จนภาพของสยามเมืองยิ้มที่ติดตาผู้มาเยือนกลายเป็นเสมือนเมืองบาปที่ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีการฉกชิงวิ่งราว มีการปล้นฆ่าทำร้ายร่างกาย มีการเอาเปรียบทางสังคมเกิดขึ้นอย่างมาก ความโลภที่สามารถบงการให้คนไม่เกรงกลัวความผิด ก่อความรุนแรงชนิดอุกอาจขึ้นได้ แต่การที่การกระทำที่ไม่ได้ถูกอาจในเชิงรูปธรรมนั้นมิได้หมายความว่าผลเสียหาย หรือทำร้ายสังคมน้อยลงไปแต่อย่างใด ในทางตรงข้ามคือการกระทำผิดที่ชนิดนี้กลับยิ่งสร้างความเลวร้ายให้กับสังคมเป็นเท่าทวี เพราะมักเป็นการกระทำผิดในเชิงนโยบาย ในการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม ในการสร้างความ อุดมคติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นการกระทำผิดที่มาจากวิถีคิดอันฝังลึกมิใช่มาจากความโลภเฉพาะหน้า ซึ่งนั่นเป็นการทำร้ายสังคมในระดับลึกถึงรากแก้วทีเดียว ความเสื่อมของสังคมที่เกิดขึ้นนี้นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็วตามความเร็วของเทคโนโลยีที่ส่งผ่านความโลภมาอย่างไม่จำกัด จนน่าจะคิดว่าหากปล่อยไว้วิถีนี้ดำเนินไปโดยไม่ได้มีการแก้ไขจัดการ สังคมไทยคงเดินไปสู่สภาพของกลี

ยุค จะไร้ซึ่งสถานที่อันปลอดภัยไม่ว่าแม้แต่ในบ้านของตนเอง ที่ความเลวร้ายนี้ก็สามารถแทรกเข้าไปสร้างความแตกแยกของสมาชิกในครอบครัวได้ ซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อยับยั้งความเลวร้ายที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ก็คือการย้อนกลับไปสู่สภาพอันอบอุ่นในอดีตของสังคมที่สมาชิกเป็นเหมือนญาติในครอบครัวใหญ่โดยมีหลักของพระพุทธศาสนาเป็นรากเหง้าของวิถีชีวิต หรืออีกนัยยะหนึ่งคือสังคมที่ดำเนินไปด้วยปัญญาอันถูกต้องที่เข้าใจธรรมชาติและใช้ชีวิตสอดคล้องกับธรรมชาติ โดยธรรมชาตินี้ไม่ได้หมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์อย่างต้นไม้ หรือแม่น้ำ เท่านั้นแต่ยังหมายรวมไปถึงตัวมนุษย์นี้เองอีกด้วย

งานวิจัยนี้จึงน่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น เพื่อช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) ปิยะวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) อตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) สมานัตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติดัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง) (จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ค้นเมื่อวันที่ 31 ส.ค. 2559) เมื่อพิจารณาความหมายของหลักสังคหวัตถุแล้ว นับได้ว่าหลักธรรมนี้มีคุณูปการมากในการนำนโยบายประชารัฐลงไปสู่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจและรับรู้เจตนาของภาครัฐ และด้วยเหตุผลดังกล่าว ชุมชนศรีธรรมโศกเป็นชุมชนที่ตั้งขึ้นมาใหม่ การดำเนินการภายในองค์กรและในชุมชนยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนา เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง แตกความสามัคคี ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวม ไม่ตอบสนองนโยบายประชารัฐ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมดังกล่าวมาเป็นพลังขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐโดยการส่งเสริมการดำเนินการของรัฐให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชนศรีธรรมโศกด้วยหลัก สังคหวัตถุธรรม และดำเนินไปอย่างสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของหลักสังคหวัตถุ ดังที่กล่าวมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชนศรีธรรมโศก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,580 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) และค่าการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 310 คน จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 58.71 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 41.29 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 60 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.94 ส่วนมีอายุระหว่าง 15 - 30 ปี มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 น้อยที่สุดตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.45

รองลงมาคือ ประกอบอาชีพค้าขาย/เกษตรกรรม/แม่บ้าน มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58 ส่วนประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.97 น้อยที่สุดตามลำดับ จำแนกระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/อนุปริญญา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 26.45 ส่วนมีระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 78 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.16 น้อยที่สุดตามลำดับ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, SD = 0.38) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 3 คือด้านอัตถจริยา มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02, SD=0.54) รองลงมา คือ ด้านที่ 2 คือด้านปิยวาจา มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86, SD = 0.38) ส่วนด้านที่ 1 คือ ด้านทาน มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, SD = 0.59) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพและระดับการศึกษากับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3 อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการ
ประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4 ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุใน
โครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตกับ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรม โศก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ได้แก่ ด้านการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี,
ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม, ด้านการเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ, ด้านการไม่
แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา, ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่, ด้านการรักหมู่คณะมีใจ
หวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจ กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุใน
โครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในด้านทานด้านปิยวาจา, ด้านอรรถจริยาและ
ด้านสมานัตตตา พบว่า

4.1 ด้านการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังค
หวัตถุในโครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.01

4.2 ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ
ในโครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเกือบทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านสมานัตตตาที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ด้านการเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้
หลักสังคหวัตถุในโครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเกือบทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านสมานัตตตาที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 ด้านการไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังค
หวัตถุในโครงการประชาารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.01

4.5 ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.6 ด้านการรักหมู่คณะมีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจ มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79 , SD = 0.38) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 3 คือ ด้านอัตถจริยา มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02 , SD = 0.54) รองลงมา คือ ด้านที่ 2 คือด้าน ปิยวาจา มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86 , SD = 0.38) ส่วนด้านที่ 1 คือด้านทาน มีการประยุกต์ใช้ในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, SD = 0.59) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนาวิน ถาวโร (พระนาวิน ถาวโร (ฉุนแสนดี), 2550) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รัฐศาสตร์แนวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีสังคหวัตถุ 4 กับนักปกครอง” พบว่า นักปกครองตามหลักรัฐศาสตร์แนวพุทธ มีหลักในการปกครอง ดังนี้ คือนักปกครองจะมุ่งเน้นการปกครองโดยยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ การปกครองโดยธรรม และมุ่งเน้นที่ตัวนักปกครองมากกว่าระบบ เมื่อนักปกครองดีมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารการปกครอง ก็ย่อมทำให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้า ประชาชนก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสงบสุข 1) นักปกครองตามหลักรัฐศาสตร์แนวพุทธ จะต้องเป็นนักปกครองที่ปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนโดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 คือ การให้

ปันสิ่งของ, ให้อาจาไฟระอาอ่อนหวาน, บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วม วางตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายหลักธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นส่วนในการสงเคราะห์สังคมให้เกิดความรักความสามัคคีกัน 2) สำหรับผลที่นักปกครองไม่ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุธรรมนั้น ย่อมทำให้เกิดปัญหาในการปกครอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระลือชัย อินทยโส (พระลือชัย อินทยโส, 2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย” พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทาน ข้าราชการ อุบาสก และอุบาสิกา มีความเห็นว่า ทานที่คิดว่าได้ปฏิบัติมากที่สุดคืออามิสทาน ส่วนทานข้อที่สำคัญมากที่สุดคือธรรมทาน เหตุผลในการให้ทาน ข้าราชการคิดว่าให้ทานเพราะความศรัทธา การให้ทานที่ได้รับอานิสงส์มากที่สุด เป็นสังฆทาน และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทั้ง 10 รูป/คน ที่สรุปเนื้อหาไว้ว่า ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนของประชาชนนั้น ต้องประกอบด้วย ความเป็นกัลยาณมิตร มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือประชาชนด้วยการสงเคราะห์ เกื้อกูล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มความสามารถ โดยการนำเอาหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน รวมทั้งการแบ่งปัน การใช้คำพูดที่น่ารัก ประพฤติตนเป็นประโยชน์และวางตนอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อประชาชนในหมู่คณะ สังคม ชุมชนด้วยความเต็มใจ เกิดความซาบซึ้งประทับใจ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ รู้จักเสียสละ และยินดีในความสุขของผู้อื่น หลักสังคหวัตถุ 4 จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือในการช่วยบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนร่วม ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 กับการพัฒนาชุมชน ที่กล่าวว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ก็คือหลักแห่งการสงเคราะห์เกื้อกูลกันในสังคมชุมชนที่มีคนต่างระดับกันไม่ว่าจะเป็นด้านฐานะความเป็นอยู่รูปแบบการดำเนินชีวิต

2. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่มีต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน พบว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนมากที่สุดคือด้านที่ 2 ที่ว่า ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 3.59 , SD = 0.56) รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ที่ว่า ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.58 , SD = 0.59) ส่วนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการ ประชาธิรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 1 ที่ว่า ด้านการปรับตัวให้เข้ากับ ผู้อื่นได้ดี มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.28 , SD = 0.60) ตามลำดับ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ที่กล่าวไว้ว่า การสร้างความ ตระหนักที่ตรงกับหัวข้อที่ต้องการและทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม สามารถสร้างได้โดยกิจกรรม การส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีวิธีการที่หลากหลาย แต่วัตถุประสงค์จะต้องชัดเจน เหมือนเดิม คือ เพื่อเพิ่มการควบคุมความสูญเสีย ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยการส่งเสริม จะขึ้นอยู่กับการใช้กิจกรรมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม และเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา สุตจิตร (ปรีชา สุตจิตร, 2558) ที่ได้ ศึกษาการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ที่ว่าการอำเภอหัว ไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ในประเด็นข้าราชการปฏิบัติงานด้านหลักธรรม ทำให้ประสบความสำเร็จ (อิทธิบาท 4) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการทำงาน มีความขยัน เอาใจใส่รับผิดชอบและมีความรอบคอบในการทำงาน ด้านสังคมสงเคราะห์ (สังคห วัตถุ 4) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนให้การต้อนรับด้วยวาจาสุภาพ มีความเสียสละในการทำงานเสมอต้นเสมอปลาย ด้านหลักธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ (พรหมวิหาร 4) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่มีความเมตตา การให้คำแนะนำในงานที่ผิดพลาด มีความยินดีกับ การต้อนรับประชาชน การเอาใจใส่ดูแลประชาชน และด้านหลักธรรมความกล้าเอียง (อคติ 4) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ไม่เห็นแก่พวกพ้องในการปฏิบัติงาน ไม่แสดงความรำคาญเมื่อประชา ชนมาติดต่องานและไม่มีความกลัวผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช เศรษฐ วุฒิจามสม (วิรัช เศรษฐวุฒิจามสม, 2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานของบริษัทไทยสตีลโปรไฟล์ จำกัด” พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานที่สำคัญ คือ 1) พนักงานบางคนเห็นแก่ตัว ไม่ชอบช่วยเหลือกัน 2) บางครั้ง มีการใช้งานด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพต่อพนักงาน 3) แก้ปัญหาให้แก่ตัวเราเองก่อนที่จะช่วยเหลือ คนอื่น 4) พนักงานบางคนไม่ค่อยมีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่ และได้เสนอ แนวทางแก้ไขคือ 1) ให้พนักงานเสียสละให้แก่หมู่คณะ 2) ควรกล่าววาจาที่สุภาพ 3) อย่างนี้ ดู

ตาย 4) ควรให้ทางบริษัทจัดเพิ่มหรือให้รางวัลแก่พนักงานที่มีความรับผิดชอบหรือปฏิบัติหน้าที่ โดยเคร่งครัดและสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทั้ง 10 รูป/คน ที่สรุปเนื้อหาไว้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตที่มีต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ที่ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี ที่กล่าวว่า การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นนั้นเป็นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอีกรูปแบบหนึ่งที่สำคัญเป็นตัวต้นน้ำที่จะสามารถนำหลักธรรมสังคหวัตถุไปใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในทุกงานรวมถึงโครงการประชารัฐที่มีในชุมชนด้วย เพราะว่าคนเรานั้นเมื่ออยู่ร่วมกันกับคนจำนวนมากในสังคมแล้วจะต้องมีการปรับตัวเองให้เข้ากับคนส่วนมากในสังคม เพราะการที่ทุกคนในสังคมมีการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น มีการร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในสังคม มีความพร้อมในด้านของการกระทำ ความคิด รู้ดี รู้ชั่วในสิ่งต่างๆ โดยมีการแบ่งภาระหน้าที่ตามความรับผิดชอบ ก็จะทำให้สังคมมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ 2) ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่กล่าวว่า การรับผิดชอบต่อส่วนรวมทำให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและมีผลต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน เพราะว่าเมื่อทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมแล้วจะต้องมีความรับผิดชอบต่อส่วนที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยโดยไม่ต้องคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง และการร่วมแรงร่วมใจกันของทุกคนด้วยการนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยนั้นถือว่าเป็นแนวทางสำคัญเป็นประจักษ์ เครื่องมือ ในการระงับหรือแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสังคมและสามารถพัฒนาชุมชน พัฒนาโครงการประชารัฐให้ยั่งยืนต่อไป 3) ด้านการสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ที่กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนและสังคมได้ และมีผลต่อการนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน เพราะว่าเมื่อคนเราอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากแล้วจะต้องยอมรับในสิ่งต่างๆ ที่สังคม หรือชุมชนได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ทุกคนได้ปฏิบัติตาม รวมทั้งการรู้จักทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ การมีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท การมีความเห็นอกเห็นใจกัน และให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ การรู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทำตามความสามารถ และการรักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจและการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ก็จะส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในโครงการประชารัฐได้ 4) ด้านการไม่แบ่งเป็น

พวกเขาพวกเรา ที่กล่าวว่า การไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเราถือว่าเป็นรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจและสังคมของประชาชนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการที่ทุกคนในสังคมสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าทุกคนที่อยู่รวมกันในสังคมจะต้องไม่มีการแบ่งเป็นพวกเขา พวกเรา เพราะเมื่อมีการแบ่งเป็นพวกเขา พวกเราแล้วปัญหาต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นในสังคมทันที แต่ถ้าการที่บุคคลแสดงออกต่อหมู่คณะ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะที่แสดงถึงความรักใคร่ กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจไม่ก่อการทะเลาะวิวาท แกร่งแหยงชิงดี ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และความเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ มีความสามารถในการปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้ ร่วมกันรับผิดชอบงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะและการไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา เป็นต้นน้ำหรือเหตุนำส่งที่จะทำให้การนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้ชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน 5) ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ ที่กล่าวว่า การเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ทำให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาในสังคม ชุมชน หรือประเทศชาติได้ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างหรือการพัฒนาโดยยึดคนหรือประชาชนส่วนใหญ่เป็นศูนย์กลาง เป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อเป็นแนวทางการสร้างเสริมการพัฒนาชุมชน คือ การรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จสมประสงค์ตามความต้องการของกลุ่มหรือสังคม และกำลังที่รวมกันนั้น เป็นได้ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด กำลังความรู้ กำลังทรัพย์ โดยใช้ความสามารถเหล่านี้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว โดยไม่มีการทะเลาะ คิดทำลายหรือแกร่งแหยงชิงดีกันและเป็นเหตุนำส่งที่จะทำให้การนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้ชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน และ 6) ด้านการรักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจ ที่กล่าวว่า การรักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจทำให้เกิดความปรองดองของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าเมื่อคนในสังคมเกิดความผูกพันกันเป็นพวกเดียวกันแล้วก็จะทำให้เกิดการเกื้อกูลอาศัยซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกทุกคนพร้อมใจกันปฏิบัติงานโดยไม่มีการบังคับ เมื่อมีความผิดพลาด บกพร่องเกิดขึ้น สมาชิกร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่โยนความผิดให้แก่กันและกัน และร่วมมือกันแก้ปัญหา เมื่องานสำเร็จลงสมาชิกต่างยินดี ถือเป็นความสำเร็จร่วมกันของกลุ่มและ

ต่างยกย่องให้เกียรติกันโดยเฉพาะผู้มีส่วนช่วยเหลือกลุ่มอย่างมาก และเมื่อกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ สมาชิกพร้อมที่จะเสียสละโดยไม่เกี่ยงกัน และการรักษามุขนะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจก็เป็นเหตุส่งผลอีกหนึ่งประการที่จะทำให้การนำหลักสังคหวัตถุไปประยุกต์ใช้ในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้ชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เพศ อายุ อาชีพและระดับการศึกษาของประชาชนในชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช ในโครงการประชารัฐ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์และรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทุกคนในชุมชน ดังนั้นโครงการประชารัฐจึงเป็นงานที่บุคคลใดๆ ก็ได้ที่มีจิตสาธารณะโดยไม่ต้องคำนึงเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาก็สามารถเข้ามาปฏิบัติงานได้ทุกคน เพียงมีความพร้อม มีหลักธรรมสังคหวัตถุในจิตใจและความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชนก็สามารถพัฒนาชุมชนได้

4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ได้แก่ ด้านการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้, ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม, ด้านการเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ, ด้านการไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา, ด้านการเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ และด้านการรักษามุขนะมีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในด้านทาน, ด้านปิยวาจา, ด้านอรรถจริยาและด้านสมานัตตตานันพบว่ามีความสัมพันธ์กัน เนื่องด้วย แนวทางในการพัฒนาสังคมและชุมชน จำเป็นต้องมีการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่

เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายและบทบาทของนักพัฒนาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนมากกว่าการพัฒนางาน โดยพึงพิงทฤษฎีการพัฒนาที่สำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่ ได้แก่ ทฤษฎีภาวะทันสมัย, ทฤษฎีพึ่งพาและทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชนให้ดีและมั่นคง การพัฒนาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและเน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตเพื่อให้เขาได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถที่จะพึ่งตนเองได้นั้น นักพัฒนาทั้งหลายจะต้องมีกระบวนการในการพัฒนา และวิธีการในการพัฒนา แบบมีส่วนร่วมเข้ามาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนรวมถึงการนำเอาหลักสังคหวัตถุมามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนด้วย ดังนั้นการดำเนินยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน น่าจะเป็นการคล้อยตามแนวคิดทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานที่ว่า การหยั่งรากของการพึ่งตนเอง คือ การวางแผนพัฒนาที่สามารถกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองที่สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานทั้งในทางวัฒนธรรม และในทางคุณธรรมแก่มวลชนเสียก่อน แล้วจึงจะเติบโตอย่างกล้าแข็งและยั่งยืนต่อไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญที่สุดเพราะถ้าประชาชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญห ด้วยตัวของเขาเองกิจกรรมต่างๆที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะประชาชนจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งหนึ่งที่แน่นอนที่สุดคือ ประชาชนเป็นผู้อยู่กับปัญหาและรู้จักปัญหาของตนดีที่สุดแต่อาจจะมองปัญหาของตนไม่ชัดเจน จนกว่าจะมีเพื่อนมาช่วยตนวิเคราะห์ถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหา การจะมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่ดีก็ต้องมีหลักธรรมที่ดีเป็นพื้นฐานของจิตใจ และหลักธรรมที่ใช้ในการพัฒนาจิตใจคน รวมถึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนก็คือหลักสังคหวัตถุธรรมนั่นเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมาคือเหตุผลที่บอกได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้นมีความสัมพันธ์กันซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทั้ง 10 รูป/คนที่กล่าวไว้ว่า การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้, การรับผิดชอบต่อส่วนรวม, การเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ, การไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา, การเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ และการรักหมู่คณะมีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสังคหวัตถุธรรม (ทาน, ปิยวาจา, อตถจริยาและสมานัตต

ตา) ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวกับโครงการประชารัฐในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าไม่เกี่ยวเชื่อมกันหรือขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายได้ยากและไม่เกิดการพัฒนาชุมชน

สรุป

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร ได้แก่ ประชาชนในชุมชนศรีธรรมโศก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,580 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าการทดสอบไคสแควร์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 58.71 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 41.29 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 60 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.94 ส่วนมีอายุระหว่าง 15 - 30 ปี มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 น้อยที่สุดตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.45 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพค้าขาย/เกษตรกรรม/แม่บ้าน มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58 ส่วนประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.97 น้อยที่สุดตามลำดับ จำแนกระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/อนุปริญญา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 26.45 ส่วนมีระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 78 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.16 น้อยที่สุดตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ประธานชุมชนและแกนนำชุมชนควรรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมในชุมชน

1.2 ควรกำหนดแผนการดำเนินงานให้กับทีมที่ให้การดูแลในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้แกนนำชุมชนประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติงานต่างๆในชุมชน โดยไม่ขาดตกบกพร่อง มีความเป็นกันเองไม่ถือตัวเข้ากับคนได้ทุกระดับ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย และให้แกนนำชุมชนควรเป็นผู้ที่ชวนขวย ช่วยเหลือกิจกรรม รวมถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆของส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอด้วย

1.3 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมและจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม จัดทำปฏิทินปราชญ์ชุมชนในแต่ละชุมชนในเขตเทศบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 ด้านทาน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรมีการแบ่งปันหรือบริจาคข้าวของเครื่องใช้ตามปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แก่บุคคลอื่นๆที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโครงการประชารัฐที่จัดขึ้นในชุมชน และ ผู้ที่มีความรู้หรือปราชญ์ของชุมชนควรมีการถ่ายทอดความรู้หรือมีการสอนงานให้แก่สมาชิกในชุมชนที่ขาดความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงานในด้านต่างๆของชุมชน

2.2 ด้านปียวาจา มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนในชุมชนควรพูดจากับบุคคลรอบข้างที่มาติดต่อภารกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้วยคำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน และสมาชิกในชุมชนไม่ควรใช้คำพูดส่อเสียด หรือคำพูดุญเหยที่เป็นข้อความเท็จที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดความแตกแยกกัน

2.3 ด้านอรรถกรียา มีข้อเสนอแนะดังนี้ สมาชิกในชุมชนทุกคนควรเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชน โดยไม่ต้องร้องขอและให้การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และควรมีการส่งเสริมจริยธรรมในชุมชนโดยการกระทำตัวเองเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ด้วยการให้บริการแก่เพื่อนสมาชิกในชุมชน อย่างเต็มความสามารถ รวดเร็วและถูกต้อง

2.4 ด้านสมานัตตตา มีข้อเสนอแนะดังนี้ สมาชิกในชุมชนควรปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชุมชนและวางตัวให้เหมาะสมสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ และสมาชิกในชุมชนควรรู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับฐานะ และควรเป็นผู้ซื้อตรงต่อหน้าที่และอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนกับพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิต เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

3.2 ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนด้วยการผสมผสานหลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในการส่งเสริมการนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “รูปแบบการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม”

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในโครงการประชารัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนศรีธรรมโศก จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งสำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สถาบันวิจัยญาณสังวร พระศรีธรรมประสาธน์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช พระเมธาวิสัยรส (รศ.ดร.) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระมหาทองเชิด กตปัญโญ (ผศ.ดร.) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยญาณสังวร ดร.วลีฐพัชร วาฤทธิ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา คุณสมควร แก้วชาลุน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย อีกทั้งได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่าง

สูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบคุณ ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณ ประชาชนชุมชนศรีธรรมโศก และหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ชุมชนศรีธรรมโศก ที่สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยรวมถึงอำนวยความสะดวกการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ อนุโมทนา ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยเรื่องนี้คงจะอำนวยคุณประโยชน์แก่ประชาชนทุกกลุ่มวัย รวมทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ชุมชนศรีธรรมโศก และผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา สุตจิตร. (2558). ศึกษาการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ที่ว่าการอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช หน้า 135. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระนาวัน ถาวโร (ฉุนแสนดี). (2550). รัฐศาสตร์แนวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีสังคหวัตถุ 4 กับนักการปกครองการ 65-66. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระลือชัย อินทโยโส. (2559). ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย หน้า 102. วิทยานิพนธ์ ศาสตราสาตร มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิรัช เศรษฐอุทุมมงามสม. (2559). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัท ไทยสตีลโปรดส์ จำกัด กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง หน้า 100. สารนิพนธ์ศาสน ศาสตราสาตร มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.